

Gazeta Olsztyńska

Organ Związku Polaków w Prusach Wschodnich.

„Gazeta Olsztyńska” z dodatkami „Gość Niedzielny” i „Gospodarz” wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.

Ojców mowy, ojców wiary —
Brońmy zgodnie młody, stary.

☒ Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus! ☒

Drukiem i nakładem: Joanny Pieniężnej.
Redakcja i Administracja: Olsztyn, Mühlenstr. 2. Tel. 531.
Godziny przyjęć: od 12-tej do 1-szej w połud.
Listy do redakcji należy adresować:
„GAZETA OLSZTYŃSKA” ALLENSTEIN, OSTPR.
Rękopisy redakcja zwraca tylko na wyraźne żądanie.

Redaktor: Ludwik Łydko.

Telegramy.

Pożądane objawy.

Bydgoszcz. (EE.) Przybyła tu komisja sejmowa, złożona z posłów niemieckich z posłem Hasbachem na czele, aby na miejscu przekonać się o szkodach, wyrządzonych podczas ostatnich wykroczeń zwłaszcza w zabudowaniu »Deutsche Rundschau«, która wystąpieniem swymi i artykułami najczęściej podjudzała Niemcy. Wysłano depeszę do rządu berlińskiego, wyrażającą oburzenie na maltretowanie Polaków w Niemczech oraz żądającą, aby ich niezwłocznie zaniechano, ponieważ wskutek znęcania się tego cierpią najwięcej Niemcy w Polsce. Równocześnie wydali Niemcy bydgoscy odezwę w języku polskim z zapewnieniem o swojej lojalności względem Państwa polskiego.

Olsztyn, 21 czerwca. »Dziennik Berliński« również występuje stanowczo przeciwko ekscesom ludności polskiej względem obywateli niemieckich i zaznacza słusznie, że „zaszczyt” ten pozostawić trzeba nadal — Niemcom. Nasze artykuły w tej sprawie powtarza prasa w Polsce.

Bydgoszcz. (EE.) Celem uspokojenia opinii tutejszej wydał prezydent miasta dr. Chmielarski po porozumieniu z radą miejską i sekretarjatami związków zawodowych polskich, N. P. R., Ch. N. Str. Pracy, przesłaniem społecznymi i politycznymi odezwę do obywateli miasta, w której przypomina, że konstytucja, uchwalona przez Sejm Ustawodawczy w dniu 17 marca zapewnia wszystkim obywatelom Polski bez różnicy wyznań i narodowości te same prawa jak obywatelom narodowości polskiej. Zająć się podobno do nich w dniu 16 i 17 czerwca szkodą Państwu naszymu w najwyższym stopniu, gdyż zaprzeczają praworządności jego. Jakkolwiek nie ulega wątpliwości, że są one spowodowane przez żywioły wrogo uspołobione do narodu polskiego, jednakże nie można pozwolić na dalsze wybryki tego rodzaju. Obywatele! Odwołujcie się do waszego sumienia narodowego i poczucia obowiązków obywatelskich, abyście wszelkich wykroczeń tego rodzaju zaniechali. Wierzę, że słowa te szczególnie znajdą posłuch także u robotników naszych.

(Przykład, godny naśladowania i u nas. Red.)

Sprawy gdańskie w Genewie.

Warszawa. (EE.) Z Genewy telegrafują: Rada Ligi Narodów uchwaliła:

- 1) Polecieć Gdańskowi porozumieć się z Polską w sprawie obywatelstwa.
- 2) Sprawę transportów i magazynowania broni odroczone do wysłuchania opinii ekspertów francuskich.
- 3) Ożywioną dyskusję wywołała sprawa fabrykacji broni i amunicji w Gdańsku dla republik południowo-amerykańskich. Jest to pogwałcenie uchwały konferencji Ambasadorów. Dyskusji nie ukończono. Szereg spraw odroczone do czasu przybycia rzeczoznawców francuskich.

Delegat polski złożył wniosek o przyjęcie praw mniejszości polskiej w Gdańsku pod ochronę Ligi Narodów.

Ponowne podjęcie rokowań polsko-gdańskich.

Warszawa. (EE.) Rokowania polsko-gdańskie rozpoczną się ponownie w czasie najbliższym. Dziś przyjeżdża do Warszawy senator Jewelowski.

O niziny nadwiślańskie pod Kwidzynem.

Żądania niemieckie. — Pomoc Pavii?

Jedną z niemieckich gazet kwidzyńskich pisze w jednym z swych bezlicznych artykułków antypolskich, co następuje:

„Wobec oddania dworca Gardejkiego dzisiaj Polakom („mit Schmerz und ohnmächtigen Ingrimm“) jest słusznym, aby z Niemcami podczas bliskiej ostatecznej regulacji granicy nad Wisłą postąpiono całkowicie sprawiedliwie bez żadnych zastężeń. Od Francuzów naturalnie nie możemy się niczego spodziewać. Natomiast Anglikom a szczególnie Włochom nie można odmówić dobrej woli do uczciwego przeprowadzenia przepisów traktatu pokojowego. Podczas plebiscytu mieliśmy dostatecznie sposobność z prawdziwą wyrazistością przekonać się, że właśnie Włosi wyróżniali się sprawiedliwością i rzeczowością. Cały czas ten upłynął pokojowo i bez tarć ku wielkiemu naszemu zadowoleniu.

Przedewszystkiem zawdzięczamy to sprawiedliwej i rzeczywiście bezpartyjnej działalności ówczesnego prezydenta komisji międzysojuszniczej. Ekscelencja Pavia i dzisiaj jeszcze nie zapomnieli zachodniopruskiego obszaru plebiscytowego, który — jak sam kilkakrotnie akcentował — pokochał. Zawsze jeszcze bierze bardzo żywy udział w losie terytorium ongiś przez niego administrowanem. A mamy nadzieję, że podczas bliskiej ostatecznej regulacji granicy nad Wisłą ważne swoje słowo na korzyść sprawiedliwej granicy decydująco dorzuci.”

Zawezwawszy w ten sposób pomocy swych domniemyanych obecnych przwajców — Anglików i Włochów — żąda pismak niemiecki zgodnie z wydanem dla całej prasy wschodniopruskiej hasłem

a) oddania pięciu wsi nad Wisłą odstąpionych według projektu angielskiego (Janowo, Kramerowo, Nowe Lignowy, Małepolko i Bursztych), po plebiscycie Polsce

b) oddania portu w Kurcebraku

c) w dalszym ciągu apetyt się wzmacnia: oddania

gmin Dużego i Małego Wolcza (pow. grudziądzki)

d) ustanowienie granicy środkiem Wisły.

Zabrania w całych nizinach w dzień Świętojański mają rezolucję w tym sensie przyjąć i „prawo samostanowienia narodów o sobie znowu przeprowadzić.”

Polacy w swych argumentach nie potrzebują się uciekać do szumnych, gołosłownych frazesów i przylizywać się jak wy dawnym swym przeciwnikom, o których pisaliście czasu wojny: „Zdradliwi zjadacze makaronów”, „Gott strafe England” itp. Poco ta wstydliva śmieszna niepamięć?!

Nie u was zapadnie decyzja, lecz obecnie w Paryżu u Rady ambasadorów a na razie niema tam żadnej mowy o oddaniu wiosek polskich nad Wisłą ani o granicy środkiem Wisły. P.

Oddanie dworca w Gardei.

Gardeja. Dzisiaj, dn. 20 czerwca nastąpiło przejęcie dworca w Gardeji przez władze polskie. Z strony polskiej uczestniczyli przedstawiciele komisji granicznej, Starostwa, Dyrekcji kolejowej, Władzy celnej itd. Na dworcu wywieszono punktualnie o godz. 12

szteandar polski, tak samo na majątku p. Paczkowskiego, gdzie później odbyło się skromne przyjęcie gości i zabawa. Na szosie wiodącej do Łasina zgromadził się przed barjerą polską już godzinę przed przejęciem szereg powózek, automobili itd., który punktualnie o 12 ruszył ku nowej granicy w stronę Łasina. Tak samo przybył zaraz oddział żołnierzy i urzędników.

Przejęcie dokonano się w całym spokoju. Z Gardei-miasta przybyło wiele ciekawych Polaków i Niemców. Przejazd z Gardei-miasta do Kwidzyna i z powrotem nie będzie żadną miarą utrudniony. P.

Przegląd polityczny.

Przyszłość małej Ententy.

Porozumienie Polski z Rumunją jest pierwszą fazą porozumienia państw Małej Ententy. Take Jonescu wyjaśnił współpracownikowi »Tempa« w Bukareszcie swój kąt widzenia na przyszłość Małej Ententy. Take Jonescu podkreślił nasamprzód konieczność utrzymania stosunków między Rumunją a państwami, które wyszły zwycięsko z wojny, i oświadczył się za zawarciem sojuszu obronnego między Jugosławiją, Czechosłowacją i Rumunją, celem wykonania traktatu w Trianon. Porozumienie Polski z Rumunją i inne umowy, które mają być zawarte, są pierwszą fazą Małej Ententy. Tak ją pojmuje Take Jonescu w ogólnych zarysach. Take Jonescu wyraził nadzieję, że stopniowo przyjdzie do zawarcia sojuszu natury defensywnej, między wszystkimi państwami zwycięskimi Europy Wschodniej, by utrzymać nietykalność traktatów pokojowych, a państwom, które zostały pokonane, umożliwić wprowadzenie zmian w porządek rzeczy już ustalonych, jako też aby uniknąć starć między sąsiadami, które leżą w interesie Niemiec, a które spodziewają się, że w ten sposób zniszcza dzieło, stworzone przez sprzymierzonych. Take Jonescu w końcu podkreślił zgodną myśl, która przebiega się we wszystkich traktatach pokojowych.

Polska.

Układy polsko-niemieckie.

Berlin. (EE.) Na ostatnim posiedzeniu przekazał parlament wydziałowi dla spraw zagranicznych projekt ustawy w sprawie układu między Polską, Gdańskiem a Niemcami co do wolnego tranzytu z Niemiec do Prus Wschodnich oraz projekt ustawy w sprawie niemiecko-polskiego układu dodatkowego o wypuszczeniu na wolność osób internowanych i przyznaniu amnestji. Wydział rozpoczął już dyskusję nad obu projektami. Projekty przyjęto.

W sprawie Wileńszczyzny.

Warszawa. (EE.) Sejmowa podkomisja wileńska pod przewodnictwem posła Erdmanna, uchwaliła jednogłośnie projekt rezolucji, żądającej dalszych bezpośrednich rokowań z Litwą Kowieńską z udziałem przedstawicieli Wileńszczyzny na podstawie zasad Hymansa.

Prasa angielska o Witosie.

Paryż. (EE.) Korespondent specjalny »Matin'a« poświęca dłuższy artykuł o roli i stanowisku, jakie zajmuje premier Witos. Korespondent pisze, iż polski prezydent ministrów jest jednym z tych ludzi, którzy najlepiej zdają sobie sprawę z kapitainego znaczenia, jakie posiada Górny Śląsk dla Polski.

Ale jednocześnie Witos jest ostatnim człowiekiem, któryby życzył, aby kraj jego był wciągnięty w jakiegokolwiek ryz: kowane przedsięwzięcia. Pierwszym czynem Witos'a po dojściu do władzy była likwidacja wojny polsko-bolszewickiej. Pokój ryski, który udziela Polsce trwałych gwarancji na wschodzie, podpisany został przez wysłannika Witos'a, należącego do tego samego stronnictwa i ożywionego tym samym duchem. Obecnie, gdy Polska wreszcie zaprzestała już

Na nowy kwartał

abonować można także na „wszystkich pocztach naszą „Gazetę“.

Prosimy załączony kwit wyciąć i z pieniędzmi oddać na pocztę.

Ich bestelle hiermit für die Monate Juli, August, September die polnische Zeitung

„Gazeta Olsztyńska“

aus Allenstein mit Zustellung und zahle 9 Mk. Imię, nazwisko i adres (Vor- und Zuname und Adresse):

Obige 9 Mk. erhalten zu haben bescheinigt

BANK LUDOWY

w Olsztynie ul. Cesarska 16 I

placi od depozytów 2, 3 i 4 procent stosownie do czasu wypowiedzenia.

Udziela pożyczek pod dogodnymi warunkami.

Bank otwarty codziennie od godz. 11 do 1.

BANK LUDOWY

w Sztumie

placi od depozytów z jednorocznym wypowiedzeniem

5 procent.

Zarząd.

Posiadłość

20 mórg średniej roli, wtem łąka, torf i las, budynki dobre, inwentarz żywy i martwy, mam zamiar zaraz sprzedać.

Paweł Langwald, Duże Lamkowo (Gr. Lemkendorf Ostpr.).

Do Komunii św.

polecam w największym wyborze i po nadzwyczaj tanich cenach

ubranka czarne dla chłopców

kapelusze, rękawiczki, półkoszulki, kołnierzyki i krawaty.

Materyały czarne i białe wełniane.

Batysty-Woale i wszelkie modne haftowane wyroby. Odpasowane suknie z pięknymi bortami. Bieliznę, obsady, koronki i wszelkie towary krótkie.

Stałe ceny!

Rzetelna obsługa!

W. Mulczynski, Wartembork

Właściciele Kowalski & Szulc.

Owczą wełnę wymieniam na towar.

Patronat Związku Robotników

MA PRACĘ:

1. dla 1 chłopaka od 16 lat i 1 dziewczyny.
2. dla 6 robotników samotnych, 8 dziewczyn i 4 chłopaków od 16 lat.

Patronat Związku Robotników

POSZUKUJE PRACY:

1. dla kowala z 1 uczniem i 1 szarwarkiem
2. dla doskonałego maszynisty
3. dla robotnika z 1 szarwarkiem
4. dla 1 robotnika znającego także młynarkę.

T. Odrowski, Patron

Marienwerder Herrenstr. 14, tel. 382.

Zaproszenia weselne
:: zawiadomienia ::
o zaręczynach i ślubie

wykonuje szybko i gustownie

Drukarnia

„Gazety Olsztyńskiej“

Księżom Proboszczom

polecamy

Obrazki pamiątkowe
pierwszej Komunii św.

polskie i niemieckie,

również Książeczki do nabożeństwa
i różańce.

Księgarnia „Gaz. Olsztyńskiej“.

TRUMNY

imił. metalowe i dębowe
poleca

Fabryka trumień

AST i SYNOWIE

Ostrów (Poznańskie).

Nowo nadeszły

większy zapas tanich

maszyn do szycia

najlepszy niemiecki fabrykat.

Gemba, handel maszyn do szycia
Olsztyn, Ziegelstr. 32.

Na przyjęcie do Komunii św.

polecam:

książeczki do nabożeństwa od 2 do 75 mk.

polskie i niemieckie

różańce . . . . . 3 do 120 mk.

dalej:

świece, łańcuszki, krzyżyki, medaliki, szkaplerze, obrazki.

J. Pieniężna, Dolno Kościelna (Unterkirchenstr.) 12